

RocaJunyent

Departament de Dret Laboral
21 de febrer de 2023

1. Introducció

El 21 de febrer s'ha publicat la Llei 2/2023, per la qual s'estableix el règim general de protecció de les persones que informin d'irregularitats, transposant la Directiva (UE) 2019/1937 del Parlament Europeu del Consell de 23 d'octubre de 2019, relativa a la protecció de les persones que informin sobre infraccions del Dret de la Unió.

Aquesta llei preveu mecanismes i procediments aplicables a les informacions obtingudes en el marc d'una activitat professional, així com mesures destinades a protegir els informants.

Les empreses amb més de 50 empleats hauran de crear un sistema intern d'informació.

El termini per a això serà de 3 mesos des de l'entrada en vigor de la llei per a les empreses de més de 249 treballadors i fins a l'1 de desembre de 2023 per a les empreses d'entre 50 i 249 treballadors.

Adicionalment, aquesta Llei estableix un marc sancionador per a l'incompliment de les mesures previstes en aquesta, preveient un conjunt d'infraccions administratives greus i molt greus, i imposant multes de fins a 300.000 Eur per a persones físiques i de fins a 1.000.000 Eur per a persones jurídiques.

La finalitat de la norma és protegir les persones que, en un context laboral o professional, detectin infraccions penals o administratives greus o molt greus i les denunciïn a través dels mecanismes regulats en aquesta.

Per això, s'ha considerat necessari ampliar l'àmbit d'aplicació material de la Directiva a les infraccions de la legislació nacional, però limitant-ho a les infraccions penals i a les infraccions administratives greus o molt greus, amb la finalitat de permetre als canals d'informació, tant interns com externs, concentrar la seva activitat investigadora en les infraccions de la legislació nacional, amb la finalitat de permetre als canals d'informació, tant interns com externs, concentrar la seva activitat investigadora en les infraccions que es considera que tenen un major impacte en la societat en el seu conjunt.

2. Àmbit d'aplicació

La llei protegeix la informació relativa a qualsevol acció o omissió que pugui constituir una infracció del Dret de la Unió Europea, així com qualsevol acció o omissió que pugui constituir una infracció penal o administrativa greu o molt greu.

En tot cas, totes les infraccions penals o administratives greus o molt greus que suposin un perjudici econòmic per a la Hisenda Pública i per a la Seguretat Social.

3. Qui pot presentar una denúncia

Aquesta llei s'aplicarà als informadors que treballin en el sector privat o públic i que hagin obtingut informació sobre delictes en un context laboral o professional, incloent en qualsevol cas:

- a) persones que tinguin la condició de funcionaris o de treballadors per compte d'altri;
- b) treballadors autònoms;
- c) accionistes, partícips i persones pertanyents a l'òrgan de direcció o supervisió d'una empresa, inclosos: (a) les persones que tinguin la condició de funcionaris o treballadors per compte d'altri (b) accionistes, membres i persones pertanyents a l'òrgan d'administració, gestió o supervisió d'una empresa, inclosos els membres no executius;

- d) qualsevol persona que treballi per a o sota la supervisió i direcció de contractistes, subcontractistes i proveïdors;
- e) antics treballadors i becaris;
- f) voluntariat;
- g) persones que es trobin en procés de selecció o negociació precontractual.

4. Com presentar una queixa

Les queixes poden presentar-se a través de canals d'informació interns o externs.

Sempre que pugui tramitar-se eficaçment i si el denunciant considera que no hi ha risc de represàlies, el Sistema Intern de Denúncies és el canal preferit per a denunciar.

Qualsevol persona física podrà denunciar davant l'"*Autoritat Independent de Protecció de l'Informant*", (A.A.I), o davant les autoritats o organismes autonòmics competents, la comissió d'accions o omissions incloses en l'àmbit d'aplicació de la llei, bé directament o prèvia comunicació a través del corresponent canal intern.

Es pot fer una divulgació pública en els mitjans de comunicació o en les xarxes socials, etc., quan els canals interns o externs no hagin funcionat i existeixi una amenaça per a l'interès públic o hi hagi risc de represàlies o de no tractament real.

5. Es poden presentar queixes de manera anònima?

Sí. Tant les denúncies internes com les externes poden presentar-se per escrit i/o verbalment, de manera anònima o amb identificació del denunciant. La tramitació posterior de les comunicacions també pot ser anònima.

6. Estan obligades les empreses a disposar de canals interns d'informació?

Sí. Les empreses amb més de 50 empleats hauran de crear un sistema d'informació intern.

El termini serà de 3 mesos des de l'entrada en vigor de la llei per a les empreses de més de 249 treballadors i fins a l'1 de desembre de 2023 per a les d'entre 50 i 249 treballadors.

A més, els qui es comuniquin per canals interns seran informats, de manera clara i accessible, sobre els canals d'informació externs.

En el cas d'un grup d'empreses en virtut de l'article 42 del Codi de Comerç, l'empresa matriu adoptarà una política general sobre el sistema d'informació interna i la protecció dels informants, i s'assegurarà que els seus principis s'apliquin en totes les entitats que el componen.

7. Terminis processals

En un termini de 7 dies a partir de la recepció de la informació o comunicació, ha de justificar-se recepció al denunciant.

La recerca no podrà durar més de 3 mesos, excepte en casos d'especial complexitat, i en aquest cas podrà prorrogar-se altres 3 mesos.

8. Com es garanteix la protecció del denunciant?

El Reglament conté una secció específica sobre protecció de dades.

Tota persona que realitzi una comunicació o divulgació pública té dret al fet que no es reveli la seva identitat a tercers.

La identitat de l'informador només podrà comunicar-se a l'autoritat judicial, al Ministeri Fiscal o a l'autoritat administrativa competent en el marc d'una recerca penal, disciplinària o criminal.

Les persones que denunciïn o revelin irregularitats tindran dret a protecció sempre que es donin les següents circumstàncies:

- a) tenen motius raonables per a creure que la informació a la qual es refereixen és certa en el moment de la comunicació o divulgació, encara que no aportin proves concloents; i
- b) la comunicació o divulgació es va realitzar de conformitat amb els requisits d'aquesta Llei.

La protecció contra la comunicació d'informació s'estendrà també a la comunicació d'informació per part dels representants dels treballadors, encara que estiguin subjectes a obligacions legals de secret o de no divulgació d'informació confidencial.

9. Prohibició de represàlies

Queden expressament prohibits els actes que constitueixin represàlies, incloses les amenaces de represàlies i els intents de represàlies.

Es consideraran represàlies a títol d'exemple:

- a) Suspensió del contracte de treball, acomiadament o extinció de la relació laboral o estatutària, inclosa la no renovació o extinció anticipada d'un contracte de treball temporal després del període de prova.
- b) Rescissió de contractes de béns o serveis, imposició de qualsevol mesura disciplinària, descens o denegació de mesures disciplinàries, descens o denegació d'ascensos i qualsevol altra modificació substancial de les condicions de treball i la no conversió d'un contracte de treball temporal en indefinit.

Tret que aquestes mesures s'hagin dut a terme en l'exercici regular del poder de direcció en virtut de la legislació laboral o de la legislació que regula l'estatut dels funcionaris públics.

- c) Danys, inclosos els de caràcter reputacional, o pèrdues financeres.
- d) Coacció, intimidació, assetjament o ostracisme.
- e) Avaluació o referències negatives sobre el rendiment laboral o professional.
- f) Elaboració de llistes negres o difusió d'informació en un àmbit sectorial concret, que dificulti o impedeixi l'accés a l'ocupació o la contractació d'obres o serveis.
- g) Denegació o cancel·lació d'una llicència o permís.
- h) Denegació de formació.
- i) Discriminació, tracte desfavorable o injust.

10. Quant dura la protecció contra les represàlies?

La durada de la protecció serà de 2 anys i, excepcionalment, l'autoritat competent podrà prorrogar-la quan estigui justificat.

11. Presumpció de perjudici

En els procediments davant un tribunal o una altra autoritat en relació amb els danys soferts pels informants, una vegada que el denunciador hagi demostrat raonablement que ha fet una revelació pública de conformitat amb aquesta Llei i que ha sofert un perjudici, es presumirà que el perjudici va ser una represàlia per denunciar o fer una revelació pública en virtut d'aquesta Llei.

12. Mesures de protecció de les persones afectades

Durant la tramitació de l'expedient, les persones afectades per la comunicació tindran dret a la presumpció d'innocència, dret de defensa i dret d'accés a l'expedient, així com la mateixa protecció que la prevista per als informants.

13. Sistema de sancions

Aquesta Llei estableix un marc sancionador per a l'incompliment de les mesures previstes en aquesta, preveient un conjunt d'infraccions administratives greus i molt greus, i imposant multes de fins a 300.000 Eur per a persones físiques i de fins a 1.000.000 Eur per a persones jurídiques.

Les sancions complementàries poden incloure una amonestació, la prohibició d'obtenir subvencions o altres beneficis fiscals durant un màxim de 4 anys, així com la prohibició de contractar amb el sector públic durant 3 anys.